

יריחו
הרב מואיז נבון

במדבר פרק יג

(א) וידבר יקנוק אלמשה לאמר : (ב) שלחלך אנשים ויתרו אתארץ פנעו אשראני נתן לבני ישראל איש אחד איש אחד למטה אבתיו ותשלחו כל נשיא בהם : ...

רמב"ן במדבר פרק יג פסוק ב

שלח לך אנשים - לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח. ... מה טעם למשה רבינו בשליחות הזאת, אם הארץ טובה והעם רפה הרי טוב, ואם רעה או שהעם חזק, סבור הוא שיחזירו למצרים?! אבל ישוב הענין בזה, כי ישראל אמרו כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכריה ששולחים לפניהם אנשים לדעת הדרכים ומבוא הערים ובשובם ילכו התרים בראש הצבא להורות לפניהם הדרכים, כענין ... ביהושע בן נון (יהושע ב א) שנים אנשים מרגלים, ועל כן היה טוב בעיני משה. כי הכתוב לא יסמוך בכל מעשיו על הנס, אבל יצוה בנלחמים להחליץ ולהשמר ולארום, ...:

יהושע פרק ב, א

(א) וישלח יהושע ברנון מרהשטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר לכו ראו אתהארץ ואתיריחו וילכו ויבאו ביתאשה זונה ושמה רחב וישכברשמה : ...

יהושע פרק ו

(א) ויריחו סגרת ומסגרת מפני בני ישראל אין יוצא ואין בא : ט (ב) ויאמר יקנוק אליהושע ראה נתתי בידך אתיריחו ואתמלכה גבורי החיל : (ג) וסבתם אתהעיר כל אנשי המלחמה הקיף אתהעיר פעם אחת כה תעשה ששת ימים : (ד) **ושבעה** כהנים ישאו **שבעה** שופרות היובלים לפני הארון וביום **השביעי** תסבו אתהעיר **שבע** פעמים והכהנים יתקעו בשופרות : (ה) והיה במשך בקרן היובל <בשמעכם> כשמעכם אתקול השופר יריעו כלהעם תרועה גדולה **ונפלה חומת העיר תחתיה ועלו** העם איש נגדו : ... (טז) ויהי בפעם השביעית תקעו הכהנים בשופרות ויאמר יהושע אלהעם הריעו כינתו יקנוק לכם אתהעיר : ... (כ) וירע העם ויתקעו בשופרות ויהי כשמע העם אתקול השופר ויריעו העם תרועה גדולה **ותפל החומה תחתיה ויעל העם העירה** איש נגדו וילכדו אתהעיר : (כא) ויחרימו אתכל אשר בעיר מאיש ועדאשה מפער ועדזקן ועד שור ושה וחמור לפיחרב : ... (כד) **והעיר שרפו באש** וכלאשרבה רק הכסף והזהב וכלי הנחשת והברזל נתנו אוצר ביתיקנוק : (כה) ואתרחב הזונה ואתבית אביה ואתכלאשרלה החייה יהושע ותשב בקרב ישראל עד היום הזה כי החביאה אתהמלאכים אשרשלח יהושע לרגל אתיריחו : פ (כו) **וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארוה האיש לפני יקנוק אשר יקום ויבנה אתהעיר הזאת אתיריחו בבכרו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה :** (כז) ויהי יקנוק אתיהושע ויהי שמעו בכלהארץ :

~ הקללה ~

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קיג עמוד א

אמר רב חסדא : יריחו. דכתיב "והיתה העיר חרם לה" וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארוה האיש לפני ה' אשר יקום ובנה את העיר הזאת את יריחו בבכרו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה. "תנא : לא יריחו על שם עיר אחרת, ולא עיר אחרת על שם יריחו, דכתיב "בנה חיאל בית האלי אתיריחה באבירם בכרו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה [כדבר יקנוק אשר דבר ביד יהושע ברנון]."

R. Haim Berlin, Shaarei Torah

Why did Rambam, who sifted with 13 sieves through the entire corpus of Torah and did not neglect even one law from the written or oral Torah nor from anything written in both Talmuds and all the beraitot. . . omit [the law] to not build Jericho?

- במקרה שהעיר כבר נבנה (כמו שהכנענים עשו) אין איסור לגור שם ולבנות שם – וכך הרמב"ם לא כלל את ההלכה.
- לגבי חיאל, הוא נענש על בניית עיר אחרת על שם יריחו ואיסור זה עדיין תקף למרות שהרמב"ם לא הזכירו.

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק נ

... החרים יהושע מי שיבנה יריחו לעולם, להיות המופת ההוא קיים עומד, כי כל מי שיראה החומה ההיא שקועה בארץ, יתבאר לו שאין זה תכונת בנין שנהרס אבל נשקע במופת, ...

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נד עמוד א

תנו רבנן: הרואה מעברות הים, ומעברות הירדן, ומעברות נחלי ארנון, ואבני אלגביש במורד בית חורון, ואבן שבקש לזרוק עוג מלך הבשן על ישראל, ואבן שישב עליה משה בשעה שעשה יהושע מלחמה בעמלק, ואשתו של לוט, וחומת יריחו שנבלעה במקומה - על כולן צריך שיתן הודאה ושבת לפני המקום.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן ריח סעיף א

הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל, כגון: מעברות הים, ומעברות הירדן, ומעברות נחלי ארנון, ואבני אלגביש של בית חורון, ואבן שבקש עוג לזרוק על ישראל, ואבן שישב עליה משה בעת מלחמת עמלק, וחומת יריחו מברך: **שעשה נסים לאבותינו במקום הזה**. ובין ברכה זו ובין שאר ברכות הראייה הרי הם כשאר ברכות, וכולם בהזכרת שם ומלכות.

משנה ברורה סימן ריח ס"ק ז

(ז) מברך שעשה נסים - כתב המ"א לכאורה משמע דדוקא הנך וכדומה שניכר הנס מתוך המקום ... אבל בלא"ה כגון בבואנו סמוך לירושלים שקרה שם נס בעת מלחמת סנחרב שיצא מלאך ה' והמית כל המחנה אין מברכין על כגון זה שעשה נסים שאין הנס ניכר מתוך המקום [פי' אף על גב שאפשר לכיין מקום שנעשה הנס אעפ"כ אין הנס ניכר שהרי לא בגוף האדמה נעשה הנס] מיהו על נס שלו אפי' אין ניכר מתוך המקום כל שמגיע למקום ששם קרה הנס מברך:

ערוך השולחן אורח חיים סימן ריח סעיף ב

ואלו הן המקומות כגון מעברות הים המקום שעברו ישראל את הים ... **וחומת יריחו שנפלה תחתיה כלומר המקום של החומה** על כולם מברך בשם ומלכות ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה וכן כל ברכות הראייה שיתבארו הם בשם ומלכות:

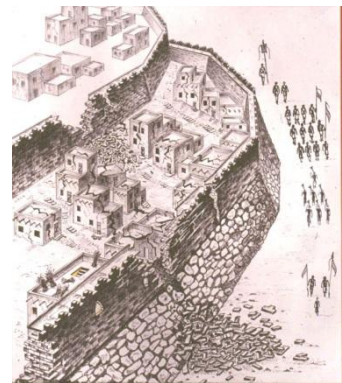
~ ארכאולוגיה ~

• 1867-1868 Charles Warren (British engineer): "As a general result on the completion of these excavations it may be said for a certainty that these mounds are artificial throughout."

• 1907-1909, 1911 Ernst Sellin and Carl Watzinger (Austro-German) expedition – due to his dating (c 1550 BCE), concluded that city was long destroyed when Joshua arrived.

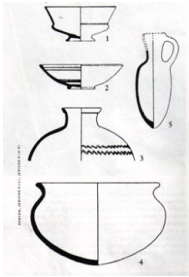
• 1930-1936 John Garstang (British archeologist): "As to the main fact, then, there remains no doubt: the walls [of the city] fell outwards so completely that the attackers would be able to clamber up and over their ruins into the city." He signed it and had two co-workers witness and sign it.

"In a word, in all material details and in date the fall of Jericho took place as described in the Biblical narrative. Our demonstration is limited, however, to material observations: the walls fell, shaken apparently by earthquake, and the city was destroyed by fire, about 1400 B.C. These are the basic facts resulting from our investigations. The link with Joshua and the Israelites is only circumstantial but it seems to be solid and without a flaw."

~ התאריך ~

- **1952-1958 Kathleen Kenyon** (British archeologist): site was conquered in 1550 BCE
- **1990,2008 Bryant Wood** (Biblical Archeologist): site was conquered in 1400 BCE

Kenyon's analysis was based on what was *not* found at Jericho rather than what *was* found. According to Kenyon, City IV must have been destroyed at the end of the Middle Bronze Age (c. 1550 B.C.E.) because no imported Cypriote ware – diagnostic for the ensuing Late Bronze I period – was found at Jericho.

But, local pottery all characteristic of Late Bronze Age (c.1400 BCE)

The cemetery outside Jericho has yielded a continuous series of Egyptian scarabs from the 18th through the early-14th centuries B.C.E.. Shown clockwise from upper left are scarabs bearing the names of Tuthmosis III (c. **1504-1450 B.C.E.**), Amenhotep III (c. **1386-1349 B.C.E.**) and Hatshepsut (c. **1503-1483 B.C.E.**) and the reverse side of a seal, lower left, of Tuthmosis III.

C-14 dating: 1690-1610; 1640-1520; 1597±91; 1590-1527 ±100; 1347 ±85

יגאל ידן: על הקביעה האבסולוטית של התאריכים השונים. כי הארכיאולוגיה לא הגיעה עדיין לשלב שתוכל לומר, כמו חוקרי המקרא, שמאורע מסוים קרה בשנה מסוימת. דומני אפוא, שאין להטיל ספק רב בכך, כי הרס חד-פעמי זה הוא מעשיהם של שבטי ישראל.

~ הממצאים ~

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּשְׂכְּמוּ פְעֻלוֹת הַשָּׁחַר וַיִּסְבּוּ אֶת־הָעִיר כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה שֶׁבַע פְּעָמִים ○

The most abundant item found in the destruction, apart from pottery, was grain. As noted above, both Garstang and Kenyon found large quantities of grain stored in the ground-floor rooms of the houses. In her limited excavation area, Kenyon recovered six bushels of grain in one season! This is unique in the annals of Palestinian archaeology. Perhaps a jar or two might be found, but to find such an extensive amount of grain is exceptional.

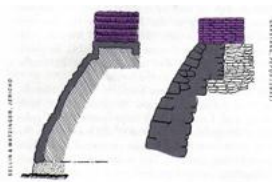
The ample food supply at Jericho indicates that it succumbed quickly, not after a long siege...

וְהָעִיר שָׂרְפוּ בָאֵשׁ ○

Kenyon: "The destruction was complete. Walls and floors were blackened or reddened by fire, and every room was filled with fallen bricks, timbers, and household utensils; in most rooms the fallen debris was heavily burnt, but the collapse of the walls of the eastern rooms seems to have taken place before they were affected by the fire."

וַתִּפֹּל הַחוֹמָה תַּחְתֵּיהָ וַיַּעַל הָעָם הָעִירָה ○

When the wall was deposited in this fashion at the base of the tell, the collapsed mudbricks themselves formed a ready ramp for an attacker to surmount the revetment wall.

"וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהוּשֶׁעַ כִּי־נָתַן יְקֹנֵק בְּיָדֵנוּ אֶת־כָּל־הָאֶרֶץ וְגַם־נִמְגּוּ כָּל־יִשְׂבֵי הָאֶרֶץ מִפְּנֵינוּ"

EXTRA

<http://www.daat.ac.il/daat/tanach/rishonim/espektim-2.htm>

<http://www.biblearchaeology.org/post/2008/08/Carbon-14-Dating-at-Jericho.aspx>

<http://www.bibleprobe.com/jericho.htm>

<http://www.biblearchaeology.org/post/2008/05/Did-the-Israelites-Conquer-Jericho-A-New-Look-at-the-Archaeological-Evidence.aspx>

<http://www.ancientdigger.com/2011/12/walls-of-jericho-archaeology-that.html>

<http://www.aish.com/jl/h/cc/48937787.html>

“But it is absolutely untrue that archaeology disproves the Bible. On the contrary, I think archaeology proves it, ... If someone attacks the Bible, saying it is not historical, that it is nonsense and fiction, then I say that archaeology has increased my belief that basically the historical parts of the Bible are true. No doubt of that. ... I think archaeology has actually given me, if you ask me subjectively, a greater respect for the Bible.

(Yigal Yadin, BAR, 1983)